

Кальченко Т. В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародного менеджменту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Kalchenko Tymur

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the International Management Department
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В РЕГІОНІ САХЕЛЮ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ БАГАТОПОЛЯРНОГО СВІТУ

Анотація. Проблематика статті висвітлює слабо досліджену проблематику формування регіональних центрів впливу в процесі оформлення багатопольярного світу. Констатовано, що Африканський континент становить великий інтерес як для окремих держав, організацій, корпорацій, а його значення для забезпечення глобальної стабільності та передбачуваності розвитку стає вирішальним. Зазначено, що в останні роки континент переживає період політико-економічних трансформацій з відмовою від моноекспортної спеціалізації і орієнтацією на диверсифіковані стратегії прориву. Це супроводжується остаточним руйнуванням залишків економічного колоніалізму. Як приклад, було розглянуто багатоаспектні процеси, що відбуваються в зоні Сахелю, зони пріоритетного впливу Франції, яка поступово втрачає свій цементуючий вплив на африканські країни.

Ключові слова: Африка, Сахель, неокolonіалізм, залежність, валютно-фінансова політика, багатопольярність, пріоритети, трансформації.

Вступ та постановка проблеми. Основними трендами сучасного економічного розвитку лишається невизначеність та максимальна вразливість до будь-яких, навіть абсолютно несуттєвих шоків. Ця суперкрихіткість багато в чому визначається розбалансованістю сучасної глобальної регуляторної структури, а стабільність останньої, в свою чергу, залежить, і не в останню чергу, від адекватності розуміння політико-економічних трансформацій сьогодення. Погодимось, що навіть досвідчені фахівці не завжди володіють ефективним когнітивним інструментарієм пізнання. Але все більше і більше стає зрозумілим, що світ вступив на протяжні транзитивні рейки і повернення до періоду «блискучої стабільності» і «глобального заспокоєння» вже не буде. Але, як і завжди, інертність і комфортність буття у ілюзорному просторі й досі переважає в настоях як політикуму, так і провідних економістів. Між тим, реалії свідчать про загострення розколів і подрібнення сучасної гео економічної карти світу. Звичайно, що це унаочнюється не тільки безпосередніми конфліктами, але і прихованими рухами і навіть певними натяками, що не зрозумілі широкому загалу. З нашої точки зору занепокоєння викликає навіть не це, а те, що майже неможливо спрогнозувати майбутню конфігурацію глобального простору навіть на коротку перспективу, адже визначальною може стати якась дрібниця, що остаточно поховає існуючий стан речей так званого феномену монопольярності. При цьому напруги

додає і той факт, що абсолютно ніхто не є остаточно готовим до такого глобального перерозподілу повноважень, усі намагаються грати у так званій геоекономічній пінг-понг, закликаючи конкурентні сили до перебирання владних повноважень, а ті, у свою чергу, намагаються за будь-яку ціну відмовитись від такої «супервигідної» пропозиції, обмежуючись лише обмеженим втручанням в глобальні справи. Але, навіть за умов відсутності бажання, усім ключовим гравцям прийдеться зробити свій вибір, до чого вони активно підштовхуються, адже до руху прийшла значна кількість територій, які довгий час вважалися абсолютною прерогативою колективного Заходу. Але період післявоєнної стабільності закінчився і прийшов час змінити акценти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні реалії економічних досліджень характеризуються тим, що в процесі дослідження африканського континенту більшість вчених концентрує увагу лише на певних фактах, процесах, не приділяючи увагу комплексному підходу і встановленню кореляційних зв'язків між розвитком, наприклад Африки та країн ЄС. Лише поодинокі праці дають певне уявлення про глибину і масштабність тектонічних процесів на цьому континенті (роботи Буренкова В.В. [2], Гури В.К. [4], Князівської К.О. [8; 9], Юрченко К.О. [10] тощо).

Мета статті. Саме тому, край важливим є визначити, як роль окремих континентів, макро- і мікро-регіонів може трансформуватися під впливом дина-

мізації глобальних трансформацій. Не менший інтерес викликає й доля старих центрів влади, які не тільки втрачають регіональний вплив, але й економічні преференції і поблажливі торговельні режими в деяких зонах їх активності, зокрема в Африці.

Результати дослідження. Африка довгий час вважалася розподіленою на зони впливу європейських країн – Великобританії, Франції, Німеччини, Бельгії, Італії, Нідерландів тощо. Більшість країн континенту, здобувши політичну незалежність у 1950–1960-ті роки, продовжували бути колонізованими економічно шляхом збереження впливу захід-

них ТНК, делегування частки власного суверенітету наднаціональним органам тощо.

Зона Сахелю охоплює територію таких держав як Сенегал, Мавританія, Малі, Алжир, Буркіна-Фасо, Нігер, Нігерія, Камерун, Центральноафриканська Республіка, Чад, Судан, Південний Судан, Еритрея. На цій території проживає біль 10% населення країн, південніше Сахари [2, с. 248]. Його економічний потенціал, хоча не завжди стабільно і поступово, але позитивно динамізується, формуючи підвалини магістрального зростання на перспективу (див. табл. 1 та 2).

Таблиця 1

Зростання ВВП африканських країн по роках

Країна	2021	2022	2023	2024 (прогноз)
Бенін	7,2	6	6,2	6,0
Буркіна-Фасо	6,9	3,2	3,7	3,9
Габон	1,5	3	2,7	2,8
Гамбія	4,3	4,4	5,2	5,6
Гана	5,4	3,3	3,7	3,0
Гвінея	4,4	4,8	5,5	5,6
Гвінея-Бісау	6,4	3,7	4,6	5,1
Кабо-Верде	7,0	10,5	5,7	6,2
Кот-Д'івуар	7,4	6,7	7,2	7,0
Ліберія	5,0	4,0	4,3	4,8
Малі	3,1	3,7	5,1	5,3
Нігер	1,4	7,2	7,0	11,8
Нігерія	3,6	3,3	3,4	3,2
Сенегал	6,5	4	5,5	9,8
Сьєрра-Леоне	4,1	2,8	3,1	4,8
Того	6,0	5,5	6,3	6,6
Центрально-Африканська Республіка	1,0	0,5	2,0	2,9

Джерело: [11, с. 56–57]

Таблиця 2

Загальний огляд основних макроекономічних параметрів країн Африки в середньому за період 2022–2023 рр.

Країна	Інфляція	Баланс рахунку поточних операцій	Баланс рахунку фінансових операцій Баланс рахунку фінансових операцій
Бенін	2,6	-3,9	-4,3
Буркіна-Фасо	4,9	-3,0	-5,6
Габон	3,3	-2,0	1,4
Гамбія	10,4	-11,2	-2,2
Гана	32,5	-2,7	-9,0
Гвінея	10,6	-5,6	-2,7
Гвінея-Бісау	4,3	-4,4	-4,4
Кабо-Верде	7,1	-6,2	-4,0
Кот-Д'івуар	3,2	-6,0	-4,7
Ліберія	7,4	-16,4	-4,0
Малі	2,5	-6,7	-4,4
Нігер	2,5	-14,0	-4,9
Нігерія	16,6	-0,2	-4,3
Сенегал	3,0	-11,3	-5,2
Сьєрра-Леоне	24,0	-7,7	-2,8
Того	3,2	-6,2	-5,9
Центрально-Африканська Республіка	6,2	-11,4	-4,0

Джерело: [11, с. 4]

Довгий час фактором французького впливу в регіоні Сахелю лишалися зони франка, зокрема *франку КФА ВСЕАО*, що був грошовою одиницею восьми країн Західноафриканського економічного та валютного союзу (ЗАЕВС) з Центральним банком держав Західної Африки в якості емісійного центру, заснованого у 1962 році, та *франку КФА ВЕАС*, що виступив валютою шести країн з десяти, що входять до складу Економічної Спільноти країн Центральної Африки (ЕКОЦАС) з банком держав Центральної Африки в якості емісійного центру (до керівництва залучається офіційний представник Франції), що був заснований у 1972 році і розпочав операції у наступному році [4, с. 126; 9, с. 523].

Для забезпечення конвертованості африканського франку валюти країни, що її використовують, передали казначейству Франції 65% власних валютних резервів. А французька влада отримала право вето по відношенню до кредитно-грошової політики підлеглих держав [10, с. 66].

Значним був і вплив найпотужнішої організації в регіоні – Економічного Співтовариства країн Західної Африки (ЕКОВАС), країнами засновниками якого у 1975 році виступили Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Малі, Нігер, Того тощо [3, с. 11].

Не дивлячись на задекларовані амбітні цілі, а саме, боротьба з бідністю та забезпечення миру в регіоні, ця організація в основному спромоглася здійснити ряд економічних проєктів, спрямованих на подальше цементування французького домінування (зокрема, реалізацію низки інфраструктурних та енергетичних проєктів, що дозволяли корпораціям П'ятої Республіки більш ефективно вивозити сировину та забезпечувати власне перебування дешевшими джерелами енергії).

Крім того, вплив в регіоні Сахелю забезпечувався міцним зрощенням місцевої політичної еліти (Камерун, Нігер, Габон тощо) з інтересами французького бізнесу і політикуму. А присутність військових баз та контингентів в регіоні гарантувало безпеку ареалів економічних інтересів Франції [7, с. 78].

Але масштабні турбулентні процеси в регіоні і крах власного впливу був ініційований, як не дивно, самою П'ятою Республікою, яка безвідповідально втрутилася в процеси політичного життя у Лівії, що призвело до кардинальної перекомпозиції сил. Адже зі смертю лідера Лівії М.Каддафі значна частина групувань у Сахельському регіоні відчула себе «знедоленою» і стала підпадати під інші зовнішні впливи, зокрема таких радикальних структур і терористичних організацій, як «Аль-Каїда» та «Ісламська держава». Таким чином, в Сахельському регіоні й досі переплітаються інтереси різноманітних держав, маються важкокеровані кордони, а розширення сфери впливу можливо лише шляхом домовленостей с ватажками племен та лідерами громад.

Другим аспектом є те, що процеси в Сахелі завжди розглядалися під кутом зору боротьби з тероризмом, а не пошуку шляхів з встановлення

тут певного порядку, що призвело до поглиблення проблемності регіону.

Як наслідок, починаючи з 2011 р., монолітність блоку країн регіону почала швидко руйнуватись. Головні докори прозвучали у бік ЕКОВАС, яка опинилася нездатною не тільки упередити, але й ефективно відреагувати на конфлікти, що широкою хвилею прокотилися в країнах-учасницях.

Деяким проміжним етапом стабілізації політико-економічного життя регіону стало створення у 2014 р. міжнародного регіонального об'єднання «Сахельська п'ятірка», до якої ввійшли Буркіна-Фасо, Мавританія, Малі, Нігер і Чад. Але швидкість подальших подій і наростання антифранцузьких настроїв остаточно поховали надію зберегти монолітний франкофонний світ. Низка військових заколотів у Центрально-Африканській Республіці (2013 р.), Малі (серпень 2020 і травень 2021 р.), Гвінеї (вересень 2021 р.), Буркіна-Фасо (січень та вересень 2022 р.), Нігері (липень 2023 р.) і Габоні (серпень 2023 р.) поклала край післявоєнному неоколоніальному монополізму Франції у регіоні. Як наслідок, у 2024 р. Малі, Нігер та Буркіна-Фасо проголосили свій вихід з ЕКОВАС і відмежувалися від будь-якої взаємодії з П'ятою Республікою.

Отже, на сьогодні спостерігається вивільнення не тільки формально з політичної, але в першу чергу, з економічної залежності від метрополії, яка після першої хвилі деколонізації у 1960–1970-х рр. прилаштувалася і за минулими шаблонами експлуатувала колишні підвасальні території, підтримуючи у влади маріонеткові, повністю залежні режими – неоколоніальні адміністрації, які формувалися з аборигенів, що виконували функції внутрішньої окупації для власних народів.

Нові режими, що сформувалися після низки заколотів 2013–2023 рр. почали звільнюватися від старої політичної геронтократії – політиків старої формації разом з вивільненням від торговельно-економічної залежності від Франції та її замовлень. Таким чином розпочався процес невинної мінімізації впливу П'ятої Республіки, а її переважання в Сахельській п'ятірці та ЕКОВАС стає все більш примарним.

Лідером спротиву стала Республіка Нігер, яка являє собою один з центрів економічної активності регіону Сахелю і часто виступає локомотивом його внутрішнього зростання. З роками економічна структура країни зазнала змін на користь переважання промисловості та сектору послуг, що також відображає позитивні зрушення і нові акценти на диверсифікацію національного економічного комплексу (див. рис. 1, 2, 3).

Нігер не вдалося залякати втручанням колективних сил ЕКОВАС і він спромоглася вислати послів Франції, Німеччини, США, Нігерії та Кот д'Івуару. Крім того, за вимогою нової влади, збройний контингент П'ятої Республіки лишив територію країни, а постачання урану до бувшої метрополії були припинені.

Крім політичного фіаско і нездатності виконувати функції регіонального арбітра Франція поне-

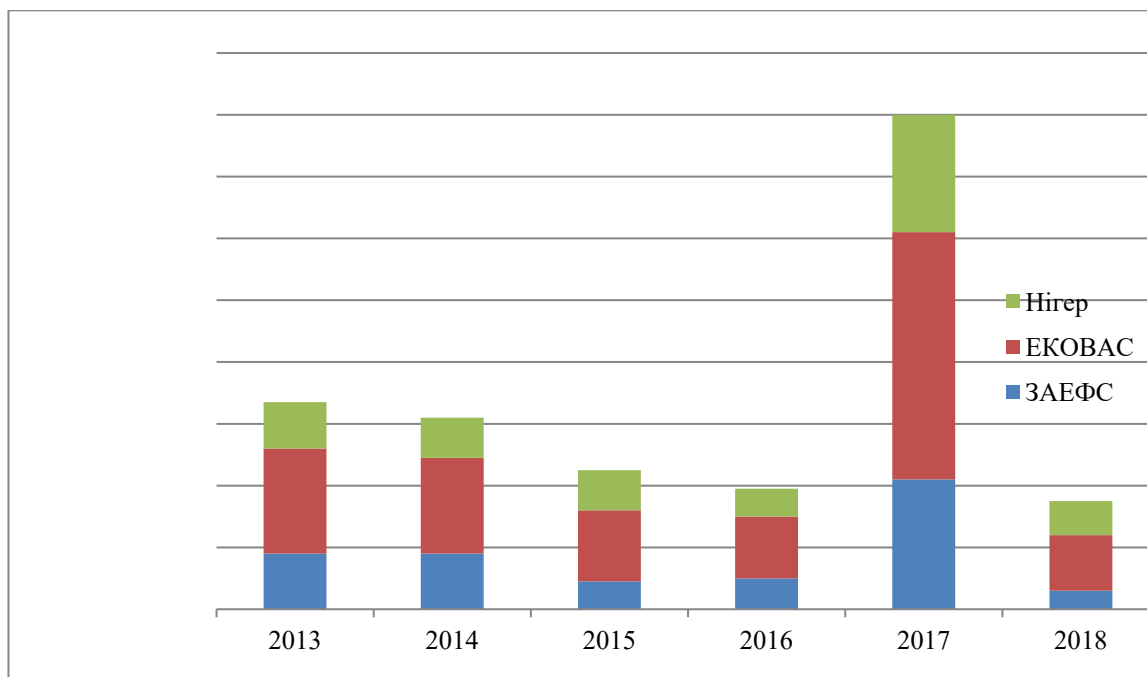

Рис. 1. Частка експорту Нігеру в субрегіоні

Джерело: [12, с. 133]

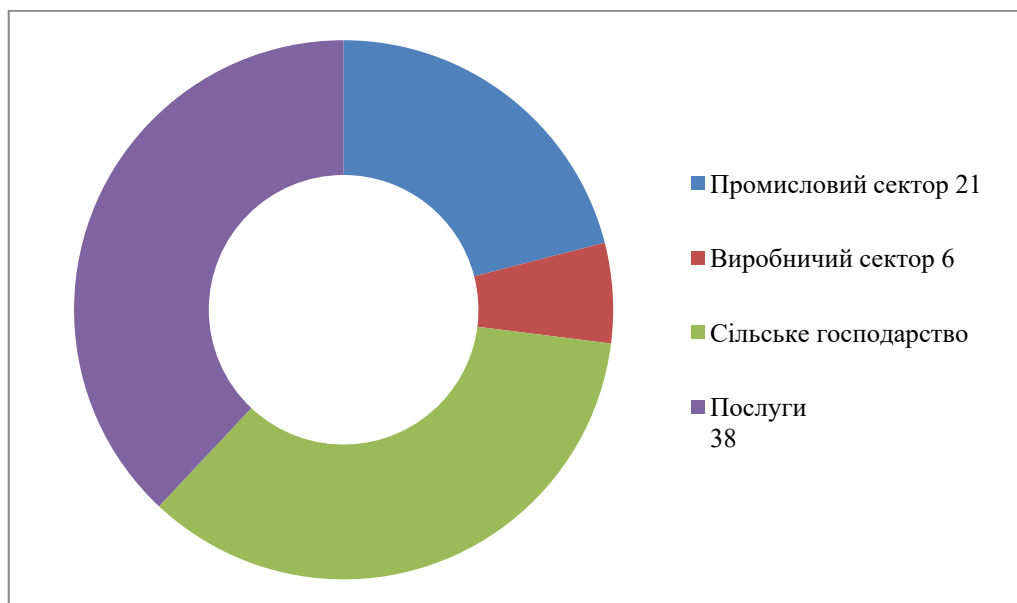

Рис. 2. Економічна структура Нігеру у 2009 р.

Джерело: [12, с. 134]

сла і істотні економічні збитки. Габон, який довгий час слугував стратегічно важливим ресурсним джерелом, на сьогодні вже не гарантує пільгових цін на сировину. В той же час 70% обсягу експорту цієї країни – члену ОПЕК складають постачання нафти, а її поклади в країні оцінюються у 3,7 мільйони барелів, при цьому добовий видобуток складає біля 200 тисяч барелів [1, с. 79; 8, с. 177].

У 2021 р. в Габоні було видобуто 9,6 млн. метричних тон марганцевої руди і за цим показником він займає шосте місце в світі. Габон відомий також

і рядом цінних порід деревини, зокрема окумме, яка використовується для виробництва фанери. Також в країні видобуваються алмази, золото та уран. Французька компанія Eramet, яка працює в Габоні з 1953 р., постачаючи марганець, що є стратегічним ресурсом для машинобудування і військових розробок, вже стикнулася з низкою перешкод і не може гарантувати стабільність поставок на майбутнє.

Висновки. Важливим результатом десятиліття трансформаційних процесів в Африці

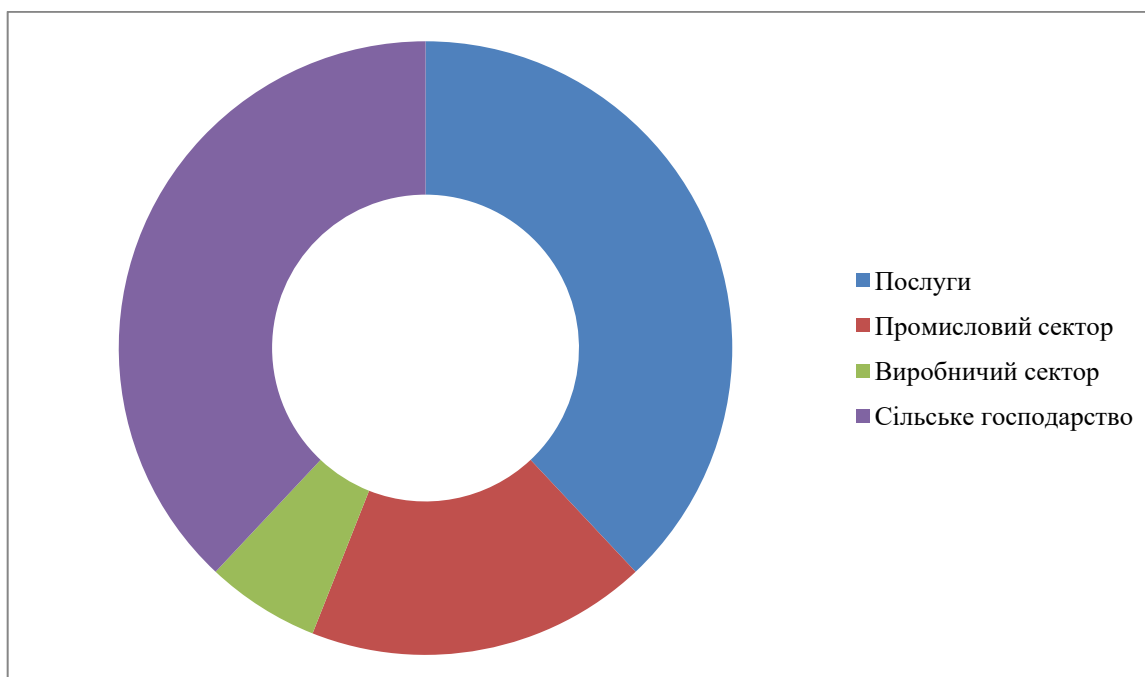

Рис. 3. Економічна структура Нігеру у 2022 р.

Джерело: [12, с. 134]

у 2013–2023 рр. став процес остаточної деколонізації, в першу чергу в економічній площині і відмови від щільного патронату метрополій, які вже не здатні гарантувати стабільність і безпеку, безпорадні у вирішенні наболілих проблем континенту та його ключових регіонів, зокрема Сахелю. Саме тому в умовах занепаду прозахідного курсу формується більш адаптивний багатополарний орієнтаційний підхід. Зокрема, Африка все більше віддає перевагу перспективності участі у Великій Двадцятці, БРІКС. Нещодавно учасницею БРІКС стала Ефіопія, а Судан подав заявку на вступ. Свої бажання до приєднання до цієї структури висказали також Нігерія (в центрі), Сенегал та Алжир (на заході).

Зона Сахелю й досі перебуває в транзитивному стані. Були проголошені цілком зрозумілі і виправдані гасла, зроблені перші кроки по звільненню від економічної експлуатації Франції, але без вагомій підтримки ззовні реалізувати їх на практиці в подальшому буде складно.

По-перше, Франція й досі зберігає вплив в значній частині регіону.

Ключовою країною для неї в регіоні лишається Сенегал, адже уся транспортна логістика, наприклад, Малі, прив'язана до цієї країни. Саме звідси йде залізнична магістраль вдовж континенту, без доступу до якої (а Франція вдається за суттю до блокади) Малі буде економічно знекровленою. Крім того, Сенегал являє собою найкращий транспортний коридор і для інших країн Сахелю. Але у 2024 р. в цій країні почався з періоду політичної нестабільності, що був викликаним переносом президентських виборів на 15 грудня, але поки ситуація знаходиться під певним контролем.

По-друге, покинувши ЕКОВАС, ані Малі, ані Нігер, ані Буркіна-Фасо поки не збираються відмовлятися від франку КФА.

Перспективи ж переходу на нову валюту «еко», започаткування якої були заплановано на 2027 р., лишаються невизначеними.

Таким чином, тільки той центр впливу, що зможе запропонувати альтернативу діючій в регіоні фінансово-економічній системі, зможе внести визначальний внесок у розвиток Африки на роки наперед.

Список використаних джерел:

1. Буренков В.В. Процеси демократизації суспільно-політичного життя країн Субсахарської Африки: проблеми і перспективи. *Дослідж. світ. політики: Збірник наукових праць*. Вип. 38. Київ: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007. С. 78–93.
2. Буренков В.В. Субсахарська Африка: фактори прогресу в контексті глобальних трансформацій сучасності. *Дослідження світової політики: Збірник наукових праць*. Київ: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2013. Вип. 2 (63). С. 243–252.
3. Гура В.К. Африка: інтеграційна складова перебудови засад соціально-економічного розвитку. *Дослідження світової політики: Збірник наукових праць*. Київ, 2004, Вип. 26. С. 3–16.
4. Гура В.К. Субсахарська Африка в ХХІ ст.: чинники господарського прогресу і перспективи співпраці з Україною. *Гілея*. Київ., 2014. Вип. 84. С. 124–129.

5. Кальченко Т.В. Перспективність гео економічних трансформацій в контексті існуючих та потенційних глобальних проєктів. *Науковий вісник Одеського національного університету. Серія економічна*. 2022. Т. 27. Вип. 3(23). С. 12–15.
6. Кальченко Т.В. Регіональне і корпоративне лідерство а глобальній управлінській системі: монографія. Київ : Знання України, 2023. 115 с.
7. Княздвірська К.О. Енергоресурси країн Африки в контексті запитів України. *Економіка України*. Київ, 2009. № 3. С. 73–79.
8. Княздвірська К.О. Субсахарська Африка: соціально-економічний прогрес як фактор зміцнення суспільно-політичної стабільності африканських держав на початку ХХІ ст. Глобальна периферія в ХХІ ст. : засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: Збірник наукових праць / редкол.: В.К. Гура та ін. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ, 2014. С. 173–201.
9. Княздвірська К.О. Демократія та економічна модернізація: шляхи взаємодії в країнах Субсахарської Африки. «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності: Збірник наукових праць. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ, 2015. С. 520–528.
10. Юрченко К.О. Інтеграційні процеси в Африці як чинник уніфікації підходів африканських країн до завдань постколоніальної розбудови. *Дослідження світової політики: Збірник наукових праць*. Київ, 2007. Вип. 38. С. 54–78.
11. World Investment Report 2023. Investing in Sustainable Energy for all: United Nations Publications. 2023. 243 p.
12. African Economic Outlook. Mobilizing Private Sector financing for Climate and Green Growth in Africa: African Development Bank. 2023. 222 p.

References:

1. Bourenkov V. (2007) Procecy demokretizazyy suspilno-politychnoho zyttyia krayin Subsaharskoyi Afriky: problem i perspektvy [Processes of democratization of social and political life in Sub-Saharan African countries: problems and prospects]. *Dosslidzennya svitovoyi polityky: Collection of scientific papers*. Institute of World Economy and International Relations of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv. Vol. 38, pp. 78–93.
2. Bourenkov V. (2013) Subsahars'ka Afryka: factory progresu v konteksti globalnyh transformaciy suchasnosti [Sub-Saharan Africa: factors of progress in the context of global transformations of modernity]. *Dosslidzennya svitovoyi polityky: Collection of scientific papers*. Institute of World Economy and International Relations of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv. Vol. 2(63, pp. 243–252.
3. Hura V. (2004) Afrika: intehraziyna skladova perebudovy zasad socialno-economichnoho rozvytku [Africa: an integrative component of restructuring the foundations of socio-economic development] *Dosslidzennya svitovoyi polityky: Collection of scientific papers*. Institute of World Economy and International Relations of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv. Vol. 26, pp. 243–252.
4. Hura V. (2014) Subsaharska Afryka u XXI st.: chynnyky hospodarskogo progresu i perspektvy spivpraci z Ukrainoyu [Sub-Saharan Africa in the 21st century: factors of economic progress and prospects for cooperation with Ukraine]. *Gileya*. Kyiv. Vol. 84, pp.124–129.
5. Kalchenko T. (2022) Perspektyvnist' geoeconomichnyh trasnformaciy v konteksti isnuyuchih ta potencialnyh globalnih proektiv [Prospects of geo-economic transformations in the context of existing and potential global projects]. *Naukovyi visnyk Odesskoho nazionalnoho universitetu. The economical series*, vol. 27, issue 3(23), pp. 12–15.
6. Kalchenko T. (2023) *Regional'ne i korporativne liderstvo v hlobal'niy upravlinskiy systemi* [Regional and corporate leadership in the a governance system]: monograph. Kyiv: Znannya Ukrainy, 115 p.
7. Kniazdvirskaya K. (2009) Energoresursy krayin Afriky v konteksty zapytiv Ukrainy [Energy resources of African countries in the context of Ukraine's requests]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 3, pp. 73–79.
8. Kniazdvirskaya K. (2014) Subsahars'ka Afryka: social'no-ekonomichnyi progress yak factor zmichnennya suspil'no-politychnoyi stabilnosti afrykans'kyh derzav na pochatku XXI st. [Sub-Saharan Africa: socio-economic progress as a factor in strengthening the socio-political stability of African states at the beginning of the 21st century]. *Hlobal'na peryferiya v XXI st.: zasady, zakonomirnosti ta umovy civilizazaciynoho renesansu: Collection of scientific works*. Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine. State University "Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv. P. 173–201.
9. Kniazdvirskaya K. (2015) Demokratiya ta ekonomichna modernizaciya: shlyahi vzaemodii v kraynah Subsahars'koyi Afriky [Democracy and Economic Modernization: Ways of Interaction in Sub-Saharan Africa]. «Tretiya hvyliya» demikratyzacii na terenah Evrazii: dosvid novitn'voi istorii ta vyklyky suchasnosti: Collection of scientific works. Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv. P. 520–528.
10. Yurchenko K. (2007) Intehraciyniy process v Afryci yak chynnyk unifikacii pidhodiv afrykans'kyh krayin do zavdann' postkolonialnoyi rozbudovy [Integration processes in Africa as a factor in unifying the approaches of African countries to the tasks of post-colonial development]. *Dosslidzennya svitovoyi polityky: Collection of scientific papers*. Institute of World Economy and International Relations of the National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv. Vol. 38, pp. 54–78.
11. World Investment Report 2023. Investing in Sustainable Energy for all: United Nations Publications. (2023) 243 p.
12. African Economic Outlook. Mobilizing Private Sector financing for Climate and Green Growth in Africa: African Development Bank. (2023). 222 p.

CURRENT TRANSFORMATIONS IN THE SAHEL REGION IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF A MULTIPOLAR WORLD

Summary. The problem of the article highlights the poorly researched problem of the formation of regional centers of influence in the process of creating a multipolar world. It is emphasized that the traditional coordinate system of the world system is experiencing significant changes, new centers and centers of influence are being formed. It has been established that the African continent is of great interest to individual states, organizations, and corporations, and its importance for ensuring global stability and predictability of development is becoming decisive. It is noted that in recent years the continent is going through a period of political and economic transformations with a rejection of mono-export specialization and a focus on diversified breakthrough strategies. This is accompanied by the final destruction of the remnants of economic colonialism. As an example, the multifaceted processes taking place in the Sahel zone, a zone of priority influence of France, were considered. It is shown how the latter gradually loses its cementing influence on African countries, which not only get rid of its political dictates, but also try to form alternative economic enclaves with their own currency. At the same time, the processes of intensifying the cooperation of the Sahel countries with the G20, BRICS, etc. were considered. A certain problem of breaking traditional contacts with the metropolis for the region has also been identified and further transformations in the near future have been predicted. It is shown that the recent political transformations in a number of leading countries of the Sahel have determined new vectors for the development of the region, which today is becoming one of the key priorities of the investment policy of India, China and others. Among the key countries of the region, Niger and Gabon are analyzed, which, becoming the path of final decolonization, largely determine the agenda and undermine the European monopoly. At the same time, this significantly affects the stability of both Africa and the EU. It was determined that the latter still retains the monetary union of African countries as the last source of influence, while simultaneously losing military and political. At the same time, African countries are faced with the task of the fastest search for optimal cooperation both on the continent and outside it.

Key words: Africa, Sahel, neocolonialism, dependence, monetary and financial policy, multipolarity, priorities, transformations.